

duurzame
school
straffe
school

MOS

ACTIE DIAMANT: GEEF SCHOOLGERIEF EEN LANGER LEVEN

Wat is er aan de hand?

Elk schooljaar verdwijnt schoolgerief in de vuilnisbak, hoewel het eigenlijk nog niet versleten is. Vaak is dat gewoon omdat het vervangen wordt door hipper materiaal. Materialen produceren gaat gepaard met het gebruik van grondstoffen en verborgen energie (denk maar aan transport en verpakking). Afvalverwerking is meestal slecht voor mens en milieu. Leren duurzaam consumeren of 'consuminderen' begint op school. Met de Actie Diamant kan je leerlingen en hun ouders aanzetten om bewuster met schoolmaterialen om te gaan en ze langer te gebruiken.

Wist je dat...

in 2013 met de Actie Diamant
meer dan 100.000 schoolspullen
van de vuilnisbak werden gered?

**duurzame
school
straffe
school**

MOS

Hoe zit het in elkaar?

De leerlingen (en hun ouders) engageren zich op het einde van het schooljaar om enkele persoonlijke (of door de school aangeboden) schoolspullen te hergebruiken tijdens het volgende schooljaar. Dat doen ze door er een diamantstickertje op te kleven. Bij de start van het volgende schooljaar wordt geteld hoeveel 'diamantjes' de schoolvakantie hebben overleefd.

In de klas wordt de actie voorbereid aan de hand van onderzoekende vragen zoals:

- Welke schoolspullen gebruiken we zoal? Waarvoor? Welke zijn onmisbaar?
- Waar komen die spullen vandaan? In welk land (welke landen) zijn ze gemaakt? Welke grondstoffen werden gebruikt voor het maken van deze spullen?
- Zijn die grondstoffen kostbaar?
- Zijn ze eindig? Welke afstand hebben deze grondstoffen afgelegd?
- Hoe worden deze spullen gemaakt? Hoe worden die spullen getransporteerd?
- Kies een voorwerp en ga op onderzoek uit! Neem contact op met het bedrijf dat de spullen maakt of verdeelt. Krijg je een antwoord op al je vragen?
- Waarom/wanneer worden schoolspullen vervangen door nieuwe exemplaren?
- Wat zijn de voor- en nadelen hiervan? Wat zijn de alternatieven?
- Wat gebeurt er met de spullen die je in de vuilnisbak kiepert? Waar komen ze uiteindelijk terecht? Ga op onderzoek uit!
- Is het de moeite waard om spullen langer gebruiken? Hoe kan je je spullen langer gebruiken? Wie kan je daarbij helpen?
- Wat vind je belangrijker: Hip zijn of milieuvriendelijk zijn? Of is het hip om milieuvriendelijk te zijn?
- ...

**duurzame
school
straffe
school**

MOS

Wat gaan WIJ er aan doen?

Misschien komen de leerlingen in de loop van hun onderzoek wel op ideeën om tot actie over te gaan. Misschien is er wel een producent van schoolmaterialen die maar al te graag hun advies zou krijgen om duurzamer schoolmateriaal te produceren.

Misschien kunnen de leerlingen tips verzamelen om hun medeleerlingen, leerkrachten en ouders te sensibiliseren.

Voorbeelden zijn:

- Koop enkel wat je nodig hebt of wat aan vervanging toe is.
- Zorg bij de aankoop van nieuwe producten dat ze tegen een stootje kunnen en lang meegaan.
- Vermijd “rageproducten”: ze zijn al lang uit de mode voor ze versleten of opgebruikt zijn.
- Let ook op de verpakking: soms is die overbodig en kan je even goed losse artikelen kopen.
- Gebruik lijm en stiften op basis van water, een stevige lat en slijper van metaal of van hout.
- Schrijf met een stevige hervulbare pen, of een ongelakt of hervulbaar potlood.
- Corrigeer met een ongekleurde gom van natuurlijk rubber.
- Van oude spulletjes kan je nog iets leuks maken. Door een knutselactiviteit in je klas geef je oud materiaal een nieuw gezicht: kaften versieren, dozen bekleden, enveloppen maken van tijdschriften of oude leerboeken die niet meer gebruikt kunnen worden. Ruim na de knutselactiviteit alles goed op: de verf- en lijmpotten stevig af, zodat je de resten nog kan gebruiken. Let op: niet meer bruikbare verf- en lijmresten horen bij het KGA.
- ...

Of misschien is door het onderzoek de motivatie gegroeid om deel te nemen aan Actie Diamant... Laat de leerlingen eind juni diamantjes kleven op het schoolgerief dat ze volgend schooljaar opnieuw willen gebruiken, en/of kleef diamantjes op klasmateriaal. Ga in september per klas na hoeveel schoolspullen met een diamantsticker de kinderen terug meebrachten, en bekijk ook welk klasmateriaal hergebruikt wordt. Deze telling per klas kan in een schooloverzicht verwerkt worden. Bespreek de resultaten: Welke klas heeft (procentueel) de meeste diamanten verzameld en ontvangt bijvoorbeeld de wisseldiamant? Wat is het schoolpercentage? Is dat meer of minder dan vorig schooljaar? Hoort daar misschien een feestje bij?

Wie doet mee? Wie kan helpen?

Ga op zoek naar anderen die kunnen helpen om je onderzoek en/of actie tot een goed einde te brengen.

- De aankoopverantwoordelijke van de school kan de reflex aankweken om na te gaan of er bij elke aankoop milieuvriendelijke alternatieven voorhanden zijn.
- Lokale milieuverenigingen of wereldwinkels verkopen dikwijls duurzaam schoolmateriaal. Voorzie er een voorraad van in het schoolwinkeltje. Maak een standaardlijst waarop de kinderen kunnen aankruisen welk materiaal ze in het begin van het schooljaar in het schoolwinkeltje willen aankopen.
- Leerkrachten hebben een belangrijke voorbeeldfunctie. Overtuig hen stil te staan bij hun consumptiegedrag.
- Ouders zijn bepalend voor het ‘aankoopbeleid’ thuis. Wapen je leerlingen zodat ze hun ouders kunnen overtuigen van het belang van consuminderen en geef hen daarvoor concrete tips. Nodig de leerlingen uit om mee te bewaken dat de diamantjes de zomervakantie overleven...
- ...

duurzame
school
straffe
school

MOS

Iedereen mag het weten!

- Doe een klassenwedstrijd (en waarom niet tussen verschillende scholen?), dat zal Actie Diamant een extra, competitief ingrediënt geven.
- Geef medeleerlingen, leerkrachten en/of ouders tips over duurzaam materialengebruik.
- Geef je adviezen door aan de aankoopverantwoordelijke van de school.
- Sluit Actie Diamant af met een feestje!
- Plaats de actie/het onderzoek (en het waarom ervan) op de schoolwebsite, het krantje, de sociale media, ...
- Stuur je bevindingen door naar producenten van schoolmaterialen.
- ...

Wat ik niet wist

Een waardevolle educatieve kapstok voor het omgaan met (afval)materialen, **blijft de ladder van Lansink** (zie afbeelding). Door spullen langer te gebruiken, voorkom je dat het afval wordt: de beste manier om met afval om te gaan, is afval voorkomen! Een recenter model is 'cradle-to-cradle' of de circulaire economie: materialen worden zo gemaakt dat de grondstoffen na gebruik opnieuw als grondstoffen kunnen worden gebruikt. Je zou dan bijvoorbeeld geen koelkast meer kopen maar huren. Je koelkast blijft dus eigendom van de producent die er dan alle belang bij heeft de koelkast zo te bouwen dat hij, wanneer de koelkast versleten is, de grondstoffen optimaal kan hergebruiken.

LADDER VAN LANSINK ^{2.0}

Powered by Recycling.nl

**duurzame
school
straffe
school**

MOS

Aanknopingen met ODET

Kleuteronderwijs

Mens en Maatschappij:

- Maatschappij: 2.2

Wetenschappen en techniek:

- Natuur: 1.13

Basisonderwijs

Mens en Maatschappij:

- Maatschappij: 2.2, 2.4, 2.5
- Tijd: 3.9
- Brongebruik: 5.1

Wetenschappen en techniek:

- Natuur: 1.14, 1.16, 1.23, 1.24, 1.25, 1.26
- Techniek: 2.1, 2.17, 2.18

Interessante links

- ibgebim.be - Bij het Brusselse hoofdstedelijke Gewest kan je 12 aanbevelingen vinden om het hele schooljaar groen te kleuren.
- milieukoopwijzer.be - Hier vind je info voor de aankoop van milieuvriendelijke schoolmaterialen.